

KRÁSNÉ MĚSTO
ČASOPIS PŘÁTEL KUTNÉ HORY

4 | 2019

KRÁSNÉ MĚSTO

KRÁSNÉ MĚSTO 4/2019
ČASOPIS PŘÁTEL KUTNÉ HORY

Krásné město 4/2019

Založeno v roce 1938

vychází čtvrtletně

č. 4 vyšlo 31. 12. 2019

náklad 400 ks

Vydává

Město Kutná Hora, IČO: 00236195

Evidenční číslo: MK ČR E 17482

ISSN 2571-4538

Řídí redakční rada

Lenka Frankovicová, Ing. arch. Petr Kalfus,

Mgr. Petra Načeradská, MUDr. Jiří Plaček,

Mgr. Kateřina Ďoubalová, DiS.,

PhDr. Jana Vaněčková, PhDr. Vojtěch Vaněk, Ph.D.,

PhDr. Lukáš Provaz (vedoucí redaktor),

PhDr. Aleš Pospíšil, Eva Entlerová, BBus (Hons)

Redakce a administrace

Odbor památkové péče, školství a kultury

Městský úřad Kutná Hora

Václavské nám. 182, 284 01 Kutná Hora

Bc. Jaroslava Brandejská, tel.: 327 710 151,

e-mail: brandejska@mu.kutnahora.cz

Technická redakce a grafická úprava

Grafické studio – Dvořák

Na Provaznici 65, Kutná Hora

tel.: 602 149 796

e-mail: reklama.dvorak@wo.cz

Tisk

GRAFIA GRYČ

Buzulucká 490, 284 01 Kutná Hora

Titulní strana: Ozdobná barokní výklenková kaple
v Masarykově ulici z konce 18. století

(foto: Vladimír Dvořák)

Zadní strana: detail kaple

(foto: Vladimír Dvořák)

Vážení čtenáři,

mezi kutnohorské církevní dominanty patří vedle mnoha chrámů také tři velké klášterní objekty, které si zde vystavěli cisterciáci, jezuité a voršilky. Dějiny staletých působení těchto tří církevních řádů v Kutné Hoře byly již dávno podrobně zpracovány a publikovány. Vedle nich se však moderní historie našeho města prolíná s činností dalších kongregací: Jde především o milosrdné sestry boromejky, kterým se již věnovalo Krásné město č. 2/2017, a také o šedé sestry, jejichž kutnohorské působení dosud popsáno nebylo. Proto nyní *PhDr. Lukáš Provaz* přichází s článkem **Jan Nepomuk Jindra a šedé sestry v Kutné Hoře**.

Každé čtvrté číslo Krásného města se vždy vrací k zářijovému festivalu Ortenova Kutná Hora a nejinak je tomu i dnes. První z textů na ortenovské téma připravila *Mgr. Marie Valtrová*, členka festivalového výboru a pracovnice Městské knihovny v Praze. Povídal si s herečkou paní *Danielou Kolářovou*, jež při OKH účinkovala v komponovaném pořadu z korespondence Jiřího Ortena a jeho matky. Interview nese název **Člověk se poezii učí číst po celý život**. Ve zmíněném pořadu zazněl také dosud nezveřejněný dojemný dopis Bertý Ohrensteinové z roku 1956. Začíná oslovením **Milý pane Březovský!** a my ho nyní přinášíme v plném znění i s doplňujícím komentářem. Následuje jiný zajímavý dopis, který v roce 1967 napsal vrchní zemský rabín a spisovatel *PhDr. Richard Feder*. List i jeho pisatele přibližuje *Mgr. Viktor Heřmánek*, učitel Gymnázia Jiřího Ortena, který článek nazval **Rodina Ohrensteinova ve vzpomínce Richarda Federa**.

Zatímco se minulé číslo našeho časopisu věnovalo kutnohorským událostem v listopadu 1989, dnes pod názvem **Třicáté výročí sametové revoluce** shrnujeme průběh letošních oslav. Přehled podává vedoucí turistických služeb Římskokatolické farnosti – arciděkanství Kutná Hora *Ing. Kamila Dostálová* spolu s *L. Provazem*. Krásné město dále informuje o **nových kutnohorských publikacích** a v tradiční rubrice **Kronika** shrnuje paní *Lenka Frankovicová* s kolegy místní kulturní a společenské události od října do konce prosince. Číslo uzavíráme nekrologem **Za panem Františkem Drsem (1953–2019)**.

LP

Jan Nepomuk Jindra a šedé sestry v Kutné Hoře

V kutnohorské Bartolomějské ulici stojí dům čp. 217, jemuž starší generace Kutnohořanů říkaly Jindrův. Na jeho někdejšího majitele Mons. Jana Nepomuka Jindru se už však téměř zapomnělo, stejně jako na zdejší působení šedých sester, které v Jindrově domě provozovaly svůj charitní domov.

☛☛☛ Mons. ThDr. Jan Nepomuk Jindra (1863–1930)

Jan Nepomuk Jindra se narodil 5. října 1863 doma v kutnohorské Husově ulici 119. Jeho otcem byl místní pekařský mistr Václav Jindra (1833–1888) a matkou Anežka, roz. Mašinová (1831–1915), původem rovněž z Kutné Hory.¹

Jindrovi měli několik dětí a zmiňovaný syn Jan se navíc narodil z dvojčat – měl bratra-dvojče Josefa. Do širší rodiny patřil v Kutné Hoře také matčin bratr František Mašina (1841–1920) s manželkou Barborou (1851–1928) a dětmi, z nichž nejvýznamnějším byl Mons. Josef Mašina (1879–1950). Tento katecheta v Kutné Hoře a spirituál sester voršilek zemřel 28. října 1950 v broumovském klášteře. Pohřben je na kutnohorském hřbitově Všech svatých a ve městě ho dodnes připomíná vitráž v klášterním kostele Nejsv. Srdce Páně, kterou v roce 1929 věnoval památce sv. Jana Nepomuckého.

V lednu 1884 zakoupili otec Václav Jindra dům čp. 217 v Bartolomějské ulici a rodina se do něj přestěhovala. Syn Jan nejprve navštěvoval kutnohorskou reálku a poté pokračoval na vyšším gymnáziu v Německém (Havlíčkově) Brodě, kde maturoval. Následně studoval teologii na biskupském kněžském semináři v Hradci Králové, a tak mohl být 15. července 1888 vysvěcen na kněze. Jako kaplan působil nejprve čtyři roky v Dobrušce, ale protože se chtěl dále vzdělávat, byl královéhradeckým biskupem Mons. Josefem Haisem (1829–1892) poslán na vídeňský vyšší ústav pro vzdělávání kněžstva.

Ve Vídni pater Jindra nejen dále studoval, ale zapojil se i do vlastenecké činnosti. V lednu 1897 byl na vídeňské univerzitě promován doktorem teologie a nakrátko se vrátil do Čech, aby působil jako katecheta v Holicích. Následně několikrát změnil působiště: Nejprve byl v září 1898 jmenován vojenským kaplanem v Praze, odkud přešel nakrátko učit na kadetní školu do štyrského Strassu a poté do dolnorakouského Stockerau. V říjnu 1899 se ale vrátil do Čech, neboť byl jmenován místoředitelem biskupského kněžského semináře v Hradci Králové. Tam přednášel katechetiku (nauku o vyučování náboženství) a pastorálku (pastýřské bohosloví). Vedle toho se stal také ředitelem Mariánské družiny.²

V Kutné Hoře mezitím žila Janova ovdovělá matka Anežka Jindrová a jeho čtyři sourozenci, kteří všichni zůstali svobodní a bezdětní. Bratr-dvojče Josef Jindra, který pracoval jako městský stavitelský příručí, podlehl ve věku nedožitých 30 let doma 16. června 1893 tuberkulóze plic. Mladší bratr František (*1866), jenž se stal po otci novým majitelem domu čp. 217 v Bartolomějské ulici, zemřel 27. ledna 1915 ve věku 49 let. A když měl o dva dny později pohřeb, skonala právě shodou časových okolností v místní nemocnici po operaci také matka Anežka Jindrová. Mons. Jan Jindra žil v Hradci Králové, a tak rodinný dům v Kutné Hoře zdědila jeho nejstarší sestra Anna (*1859). Jenže ani ona nežila dlouho; zemřela o pouhý rok později 22. ledna 1916. Dům v Bartolomějské ulici tak převzala poslední sestra Barbora (*1857).³

Portrét Mons. J. N. Jindry, olej na plátně
(Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora)

Dr. Jindra byl během svého teologického a pedagogického působení v Hradci Králové literárně činný. Mezi jeho díla patří *Osvěta, síla, svoboda* (1901), *Pramen života v Nejsvětějším Srdci Pána Ježíše* (1903), *Já jsem neposkvrněné početí* (1904), *Katechetika* (1904), *Zpovědník. Přehledná příručka pro nastávající zpovědníky* (1905), *Perutě míru* (1907) či spis *V paprscích věčné lásky. Promluvy o prosbách litanie k nejsvětějšímu Srdci Páně* (1925). Publikace vydával vlastním nákladem a někdy se coby nakladatel označoval jako Jan z Hory. Různé příspěvky uveřejnil také v *Časopise katolického duchovenstva*, *Vychovateli* nebo ve *Slovníku bohovědném*. Svými přednáškami i službou spirituála, jímž se stal v roce 1919, ovlivnil generace diecézních kněží. V královéhradeckém semináři působil čtvrt století, byl uznávaným kazatelem a vyhledávaným řečníkem, jehož opakovaně zvali na všeobecné katolické a eucharistické sjezdy do Hradce Králové, Olomouce i Vídně. Ve svých referátech hovořil např. o prostředcích prohloubení úcty k Nejsvětější Svátosti nebo o kulturním významu Eucharistie. Býval také pověřován zastupováním biskupa Mons. Karla Kašpara (1870–1941), jak se stalo např. na pohřbu Mons. Pavla Rozínka (1867–1923) ve východočeské Skalce. V červenci 1919 se J. N. Jindra jako přední host v Kutné Hoře účastnil oslav „zlatého jubilea kněžského“ (tedy 50. výročí kněžského svěcení) arciděkana Mons. Karla Vorlíčka (1844–1922). Dobová zpráva přibližuje nejen průběh oslavy v kostele

sv. Jakuba, ale zmiňuje i úvodní Jindrovu „hluboce dojímavější promluvu“ a následnou „skvostnou slavností promluvu na kazatelně [...] za hlubokého pohnutí všech přítomných“, při níž „vyloživ krásně symbolický význam berly i věnce, jež jubilar přijal, naznačil obrovské zásluhy i oběti šlechtěného oslavence pro církve i vlast“.⁴ Další příležitost k oficiálnímu vystoupení v rodném městě měl Mons. Jindra 31. srpna 1924, kdy zde byl slavnostně otevřen Lidový dům. Šlo o přízemní budovu se zahradou v Benešově ulici (na místě dnešních panelových domů), kde se nacházelo zázemí pro aktivity Československé strany lidové. Slavnostní otevření Lidového domu zahrnovalo průvod k chrámu sv. Barbory, kde nový arciděkan Mons. František Pekárek (1867–1937) za doprovodu orelské hudby z Prahy sloužil mši, dále vlastní požehnání domu dr. Jindrou, ukázkou cvičení členů místního Orla, uspořádání tábora lidu a rovněž koncert.⁵

Za svou činnost obdržel J. N. Jindra mnohá ocenění a tituly: Byl jmenován monsignorem a konzistorním radou, stal se čestným kanovníkem katedrální kapituly v Hradci Králové i nositelem papežského řádu Božího hrobu a zlatého kříže záslužného vyznamenání Pro Ecclesia et Pontifice. V Hradci Králové působil až do roku 1925, kdy se kvůli zdravotním potížím práce v semináři vzdal. Při té příležitosti byl ještě jmenován papežským prelátem. Na penzi se vrátil do rodného města a usadil se v domě čp. 217 u své poslední sestry Barbory, rovněž svobodné a bezdětné. Dne 5. ledna 1929 však sestra zemřela, a protože byla členkou Mariánské kongregace dam v Hradci Králové, vedl její pohřeb P. ThDr. Jan Konečný (1883–1965), profesor královéhradeckého kněžského semináře. Barbora Jindrová byla pohřbena u Věch svatých do hrobu k bratru Františkovi, tedy vedle svých rodičů.

Mons. Jan Nep. Jindra tak přežil všechny své sourozence a jako poslední z rodiny se nyní stal novým majitelem domu čp. 217. To už se ale jeho zdraví značně horšilo. V polovině března 1930 ještě pro členy Mariánské družiny sloužil v Kutné Hoře mši, ale v jejím průběhu se před oltářem zhroutil. Musel ulehnout, jeho stav se však již nezlepšil, Jindra trpěl chronickým zánětem ledvin. Večer 30. března doma ve věku nedožitéch

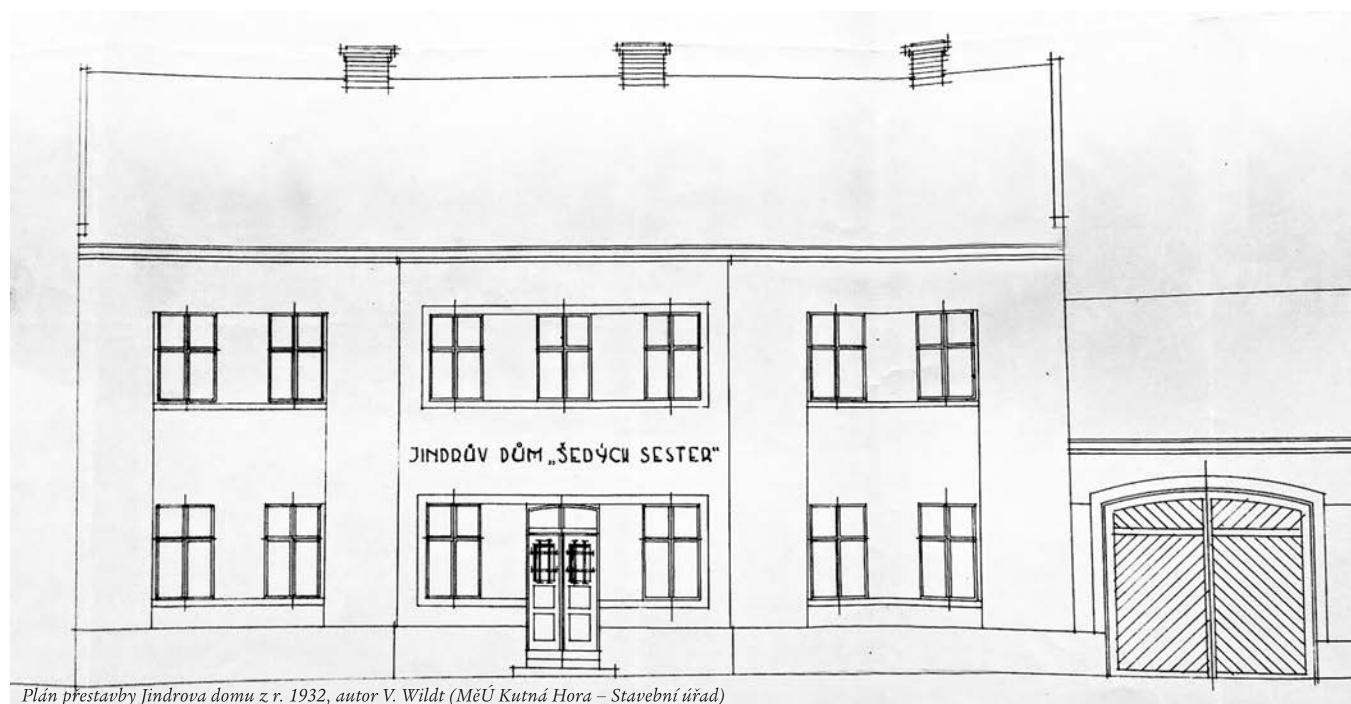
67 let zemřel. „Jak klidně žil, tak tiše skončil ve svém zátiší,“ uvedl jeden z nekrologů.⁶

Dne 2. dubna se konal pohřeb, jaký Kutná Hora již dlouho neviděla: Rekviem v kostele sv. Jana Nepomuckého sloužil královéhradecký biskup Mons. Karel Kašpar, budoucí arcibiskup pražský a kardinál. V pohřebním průvodu kráčelo na šedesát kněží, mezi nimi i dávný Jindrův přítel prof. Mons. Jan Nepomuk Hejčl (1868–1935), přední český bibliista. Rozloučení se účastnili i členové kutnohorské městské rady a další smuteční hosté. Na hřbitově Věch svatých vedl obřady Mons. František Reyl (1865–1935), děkan královéhradecké kapituly a senátor za ČSL, a nad rakví promluvil někdejší Jindrův posluchač Mons. Josef Burýšek (1891–1965), který také sepsal nekrolog.⁷ Zemřelý prelát byl uložen do hrobu ke svým rodičům. Černý náhrobní kámen s výrazným křížem dodnes nese zlatý nápis RODINA JINDROVA, doplněný biblickým citátem z *Prvního listu Korintským*: BRATŘÍ! AJ TAJEMSTVÍ VÁM PRAVÍM: / VŠICKNI ZAJISTĚ VSTANEME Z MRTVÝCH! / I. KOR. 15,51.

☛☛☛ Jindrův dům šedých sester (1932–1950)

Kutnohorská městská kronika zaznamenala nejen Jindrovo úmrtí, ale stručně i jeho odkaz: „Dne 30. března zemřel Dr. Th. Jan Jindra, papež. prelát a profesor bohosloví v. v. Odkazem domu čp. 217 položil základ k útulku kongregace šedých sester III. řádu sv. Františka.“⁸ Zemřelý neměl žádné sourozence ani synovce či neteře, a tak nejbližší příbuzní představovali dva bratrance a dvě sestřenic Mašinovi. Každý z nich měl zdědit ideální šestinu Jindrova majetku, kdežto zbylé dvě šestiny měly patřit Kutné Hoře „jako správce místního ústavu chudých“. Pozůstalost byla oceněna na 352,7 tis. Kč, z čehož největší položky představovaly dům čp. 217 (74,7 tis. Kč) a pozemky v Sedlci a na Kaňku (267,6 tis. Kč).

Uvedení dědici však mezi sebou uzavřeli dohodu, že respektují poslední vůli zemřelého, a tak mohl Okresní soud v Kutné Hoře v prosinci 1930 prohlásit, že se majitelem veškerého Jindrova majetku stává Kongregace šedých sester III. řádu sv. Františka. S jejími členkami se Jindra seznámil během

Plán přestavby Jindrova domu z r. 1932, autor V. Wildt (MěÚ Kutná Hora – Stavební úřad)

Současný stav Jindrova domu v Bartolomějské ulici (foto LP)

svého působení v Hradci Králové, kde tyto řeholnice sloužily v nemocnici a kde se stal jejich zpovědníkem.

Kongregace vznikla v lednu 1856 v Praze z rozhodnutí tří žen, kterým nebyla lhostejná situace opuštěných nemocných a chudých na Malé Straně. Společenství nejprve plnilo potřeby nemocných po domácnostech, později, jak sester přibývalo, se jejich služba rozšířila i do nemocnic. Podle šedých pláštíků, které první členky nosily, se jim začalo říkat šedé sestry, a přestože již dnes chodí v černém hábitu, původní označení jim zůstalo. Za jménem používají zkratku OSFGr (Ordo Sancti Francisci Griseorum) a před jménem S. (soror, sestra), po němž vždy následuje iniciála M. označující společné první jméno všech řádových sester Marie. Tedy např. S. M. Milada Horácková OSFGr. Svůj mateřský klášter si šedé sestry zřídily v Bartolomějské ulici na Starém Městě pražském, ale postupně působily i na desítkách dalších míst mimo Prahu, např. v nemocnicích v Kraslicích, Plzni, Hradci Králové nebo Čáslavi. V rozšiřování své činnosti pokračovala kongregace i za první republiky, kdy provozovala např. lázeňský dům v Poděbradech či domov důchodců v Libochovicích.⁹

Šedé sestry se zavázaly zřídit ve zděděném Jindrově domě svou kutnohorskou filiálku a „ošetřovnu pro nemocné, kteří by ve veřejné nemocnici pro nezhojitelnou nemoc nemohli býti ošetřováni“. Co se z vybavení Jindrova bytu nebo z jeho šatstva sestrám nehodilo, měly rozdat chudým. A aby nebylo zapomenuto na štědrého dárce, zavázala se kongregace pečovat o trojici rodinných hrobů na hřbitově Všechny svatých a dát

„třikrát do roka obětovati mši svatou za věčné blaho rodiny Jindrových“.¹⁰

Přípravy na příchod do Kutné Hory si ještě vyžádaly nějaký čas, a tak se prvních sedm řeholnic usídlilo ve zdejší filiálce až 23. června 1932. Toho dne při liturgické slavnosti požehnal domu Mons. Jan Sobota (1882–1957), diecézní předseda charity. Zároveň vysvětil kapli, která v domě vznikla.¹¹ Dobrodince J. N. Jindru připomínal jeho reprezentativní portrét, který visel v jídelně sester; dnes se tato olejomalba nachází v majetku kutnohorské římskokatolické farnosti a je umístěna v depozitáři. Hned v následujícím roce prošel celý objekt zásadní změnou, když nechala kongregace přistavět první patro a zároveň adaptovat přízemní přístavbu, dosud využívanou pro hospodářské účely. Plány nakreslila a stavební práce provedla firma kutnohorského stavitele Vincence (Čeňka) Wildta. Na plánech je nad vstupem do domu z Bartolomějské ulice nakreslen nápis JINDRŮV DŮM „ŠEDÝCH SESTER“;¹² jestli se ale skutečně v této podobě objevil na finální fasádě, by musely potvrdit historické fotografie či pamětníci. Jak se však v průběhu prací ukázalo, kongregace přecenila své finanční možnosti, protože stavba byla nákladnější, než se přepokládalo. Proto byly sestry nuceny žádat o peněžní dary, aby z nich mohly uhradit schodek. K výzvam k zasílání peněz do Kutné Hory se přidal i katolický tisk, který zároveň velmi oceňoval jak šlechetný skutek Mons. Jindry, tak i bohužel záměry sester.¹³ V září 1933 byla přestavba nakonec dokončena, čímž se kapacita domu zásadním způsobem zvýšila. Vedle řeholnic zde pobý-

valo několik těžce nemocných a nemohoucích chudých osob. Sestry zároveň docházely do domácností, kde ošetřovaly další nemajetné a staré, jimž se také částečně staraly o stravování. Značné omezení přišlo za druhé světové války, kdy německá armáda zabrala některé řeholní domy v Praze i mimo ni. V Kutné Hoře tak byl zabaven Jindrův dům a zřízen v něm vojenský lazaret. Řeholnice se i s klienty museli přestěhovat do bývalé turistické noclehárny na Smíškově náměstí (dnes Národního odboje).¹⁴ Přes tyto těžkosti ale šedým sestrám nacistická moc umožňovala jejich činnost bez perzekucí, sestry ošetřovaly nemocné a vyhledávaly potřebné.

Po válce byly sestrám všechny objekty vráceny a kongregace se opět začala rozšiřovat, když přibýly nové členky.

☛☛ Domov důchodců České katolické charity (1950–1959)

Po nástupu komunistického režimu docházelo k proticírkevním zásahům. Zvláště zásadní se v dubnu 1950 stala Akce K, při níž byly nezákonně a násilně zavírány mužské kláštery. V září téhož roku pak v rámci Akce Ř došlo i na kláštery ženské, což se dotklo i Kutné Hory, odkud byly nuceně odvezeny sestry voršílky a jejich klášter i škola zrušeny.

Internace byly prozatím ušetřeny členky těch ženských řádů, které vykonávaly službu v nemocnicích či domovech důchodců, protože je nebylo snadné ihned nahradit civilními ošetrovatelkami. Nejdéle zůstávaly řeholnice v těch zařízeních, která se starala o tělesně nebo duševně postižené, a kterým se proto civilní zaměstnanci spíše vyhýbali. Perzekuce šedých sester tak nebyla nijak drastická, neboť i komunistický režim potřeboval zajistit péči o zdraví lidu a o seniory, což se alespoň v prvních letech neobešlo bez pomoci obětavých a vyškolených zdravotnic z řad řeholnic. Jejich nespornou výhodou bylo i to, že

neměly rodiny, a tak obětavě sloužily bez ohledu na pracovní dobu i plat.

V Kutné Hoře se to týkalo nejen šedých sester, ale i Milosrdných sester sv. Karla Boromejského (boromejek), které od roku 1928 sloužily v místní nemocnici, a rovněž Kongregace sester Nejsvětější Svátosti (petrinek), které pečovaly o seniory v městském domově důchodců. Boromejek se do Kutné Hory v 50. letech dokonce přistěhovalo ještě více, než zde žilo za první republiky, protože sem byly přesunuty řeholnice vypovězené z nemocnice v Kladně. Také šedé sestry, kterých v roce 1950 bylo v zemi celkem 390, nyní dočasně rozšířily místa svého působení: Nově sloužily např. na tuberkulózním oddělení nemocnice ve Velharticích (1953–1969), na LDN v Úsobí (1954–1980), v domovech pro seniory v Janských Lázních (1955–1987) či Kuku (1957–1970).¹⁵

O majetek však řády i kongregace přišly bez ohledu na svou činnost a potřebnost své služby. Nemovitosti šedých sester byly v roce 1950 převedeny na Náboženskou matici, která přebírala správu majetku zrušených řádů a kongregací, přičemž výnosy z majetkových podstat měly nadále sloužit výlučně k náboženským účelům. V případě šedých sester se tento zábor týkal rovněž kutnohorského Jindrova domu a zdejších pozemků, především však kongregace přišla o svůj mateřský klášter v pražské Bartolomějské ulici. Sestry se z něj musely narychlo vystěhovat již v květnu 1949, aby si tam Státní bezpečnost mohla zřídit vyšetřovnu a vazební věznici pro odpůrce režimu. Cenný interiér přilehlého řádového kostela sv. Bartoloměje, této dientzenhoferovské perly barokní architektury, byl přitom vyklizen či rozkraden a kostel proměněn ve skladiště. V prosinci 1950 navíc vešlo v platnost nařízení o ohlašovací povinnosti řeholnic, takže sestrám byl znemožněn

Vzácný snímek z Jindrova domu ve 30. letech, foto J. Vokoun (sbírka šedých sester)

volný pohyb mezi jednotlivými domy. Představená již nemohla sestry překládat podle potřeby a svého uvážení, ale musela mít souhlas Státního úřadu pro věci církevní.¹⁶

V domě čp. 217 v Kutné Hoře šedé sestry působily i nadále, i když jim už nepatřil. Na základě smlouvy mezi zmíněnou Náboženskou maticí a Českou katolickou charitou, která dostala dům do užívání, se objekt přejmenoval na Domov odpočinku Charity v Kutné Hoře, resp. od poloviny 50. let na Domov důchodců České katolické charity. O jeho fungování jsme poměrně dobře informováni, neboť se dochovalo množství písemných pramenů administrativní povahy, které obsahují výkazy o hospodaření domova i přehledy jeho klientek.¹⁷ Nyní zde žilo 22 až 24 „chovanek“ průměrného stáří kolem 80 let. Bydlely v pokojích po dvou až třech, v jednom případě po pěti. Nemuselo se nutně jednat o nemohoucí osoby, některé seniorky byly navzdory vysokému věku fyzicky svěží a nic jim nebránilo, aby např. samy chodily na procházky po městě. O klientky pečovaly tři řeholnice: S. M. Ctislava, S. M. Aqvila a jejich představená S. M. Milada.

Představená sestra Milada, občanským jménem Anna Horáčková, se narodila 18. listopadu 1892 v obci Záhornice u Nymburka. Do kláštera vstoupila v prosinci 1917 a o šest let později složila řeholní sliby. Do Kutné Hory přišla 12. října 1945 z Prahy-Motola, kde působila v nemocnici. V Kutné Hoře vystřídala 71letou S. M. Victorii Matějkovou, která zde žila od roku 1939. Sestra Milada působila v kutnohorském domově jako vedoucí, proto vedla administrativu, zároveň však byla zdejší kuchařkou a vykonávala i jiné potřebné práce. Jedna pamětnice, která v dětství chodila do Jindrova domu navštěvovat svou prababičku, uvádí, že sestra představená bývala trochu silnější. V létě po práci prý často sedávala na židli a odpočívala

s kočkou na klíně. Sundávala si přitom čepec, takže byly vidět její na krátko ostříhané vlasy.

Sestra Ctislava (někdy uváděná jako Zdislava), občanským jménem Františka Marie Kaufmanová, se narodila 12. března 1908 v Horní Radechové na Náchodsku a do kláštera vstoupila v červenci 1934. Žila v pražském klášteře, odkud se 14. září 1939 přestěhovala do Kutné Hory. Zde působila jako řeholní ošetřovatelka a zároveň měla na starosti nákupy. Pamětnice uvádí, že se jí pro drobnou postavu říkalo „malá sestřička“. Byla prý velmi čilá, často ji bylo možné potkat ve městě, chodila velice rychle, až „za ní čepec a hábit vlály“.

Nejmladší ze zdejších sester byla Aqvila, vlastním jménem Františka Křivohlávková. Narodila se 14. února 1914 v německých Brémách a do kláštera vstoupila v září 1931. Sloužila v chorobinci v Libochovicích, odkud se v srpnu 1941 přestěhovala do Kutné Hory. V letech 1942–1943 dočasně pečovala o pacienty v nemocnicích v Humpolci a Kolíně, pak se ale vrátila do Kutné Hory. Vedle ošetřování zde zároveň vedla účetnictví a vypomáhala v kuchyni a prádelně. Bývala prý vysoká a moc hezká.¹⁸

Civilní zaměstnankyní domova byla paní Anežka Floriánová (1918–?), která zde pracovala v prádelně nebo vykonávala jiné pomocné práce. Díky péči sester a díky České katolické charitě se v domově dařilo udržovat na tehdejší dobu dobrý standard: V letech 1956 a 1957 byl např. „ústav dodatečně vybaven chladničkou, robotem a elektr. pračkou. Pro kulturu chovanek je do každé ložnice zaveden poslech rozhlasu po drátě.“¹⁹

Koncem 50. let vyvrcholil tlak na to, aby domovy důchodců a jiná zdravotnická a sociální zařízení dostala definitivně civilní správu a aby řeholnice – pokud nebyly skutečně nenahraditelné – tyto ústavy již opustily. Šedé sestry tak v roce

Snímek z řádového domova důchodců; místo ani rok neuvedeny (sbírka šedých sester)

1955 skončily v nemocnici v Hradci Králové, 1956 v Benešově, 1958 v Rychnově nad Kněžnou, 1959 v Čáslavi, Mladé Boleslavi, Městci Králové, Havlíčkově Brodě a Humpolci, 1960 v Poděbradech a 1961 v Klatovech. Kutná Hora nemohla být výjimkou, šedé sestry zde skončily v roce 1959, tedy stejně jako boromejky v místní nemocnici. Z Kutné Hory obě kongregace definitivně odešly, zůstaly zde pouze petrinky, které až do 70. let sloužily ve státním domově důchodců. V jejich případě ale aspoň Okresní národní výbor Kutné Hory v září 1958 nahradil dosavadní vedoucí mater M. Alenu Kuglerovou (1900–1972) civilní vedoucí Helenou Fialkovou, členkou Rady MNV za KSČ.²⁰

Věkem starší sestry, které odcházely z nemocnic a dalších zařízení, byly odsouvány do internačního kláštera ve východočeském Broumově. Tam se nyní dostala i 67letá S. M. Milada a v broumovském klášteře také tato poslední kutnohorská představená dožila. Zemřela 27. července 1969 na selhání srdce a o tři dny později byla pohřbena na broumovském hřbitově.²¹

☛☛☛ Domov důchodců Kutná Hora, OÚSS a Domov Barbora (1960–2015)

Od roku 1960 byl charitní domov přičleněn ke státnímu domovu důchodců, který sídlil na Pirknerově náměstí 228 a nesl jméno Antonína Linharty (1876–1936), kutnohorského komunistického činovníka. Velikostí byly oba dosavadní domovy jen těžko srovnatelné: Zatímco v charitním žilo maximálně 24 klientek, státní domov důchodců měl na 170 obyvatel.

Současně došlo ke změně majitele domu čp. 217, když ho Náboženská matice v lednu 1960 na základě darovací smlouvy zdarma převedla na Československý stát – Okresní národní výbor v Kutné Hoře. Tím také přestala platit smlouva mezi Náboženskou maticí a Českou katolickou charitou, jež objekt dosud využívala. Dům byl nyní oceněn na 172 tis. Kčs a ONV spolu s ním převzal také někdejší pozemky rodiny Jindrových v Sedlci a na Kaňku.²²

Zestátněný Jindrův dům do své správy převzal domov důchodců, který se roku 1976 oficiálně změnil v Okresní ústav sociálních služeb (OÚSS). Objekt i nadále sloužil seniorům; jeho přízemí, první patro a přístavba dovolovaly ve 12 pokojích (6 jednolůžkových a 6 dvoulůžkových) ubytovat dohromady 18 klientů. V přízemí se nacházela pracovna a v zadní části průchozí jídelna s východem do zahrady. Někdejší kaple byla zrušena. Sociální služby se zde poskytovaly mobilním klientům, popř. klientům s menším pohybovým handicapem. Docházeli sem odborní pracovníci z hlavní budovy na Pirknerově náměstí, odkud se rovněž přivážela strava a vyprané prádlo.²³ Dům sloužil klientům i po sametové revoluci, a v roce 1998 se dokonce dočkal zřízení osobního hydraulického výtahu do patra. Objekt zůstal v majetku státu, neboť na něj Kongregace šedých sester neuplatnila restituční nároky. Nadále

ho tak využíval OÚSS, který byl v roce 1994 nahrazen ústavem zřízeným Okresním úřadem Kutná Hora. Po zrušení okresních úřadů přešel v lednu 2003 Domov Barbora Kutná Hora pod nového zřizovatele, jímž je Středočeský kraj.²⁴ Kraj coby majitel zvažoval rekonstrukci celého objektu, aby v něm mohly být i nadále poskytovány sociální služby na odpovídající úrovni. Již v roce 2009 bylo proto vydáno stavební povolení, ale práce nezačaly, neboť se rekonstrukce ukázala jako finančně příliš nákladná, zvláště v poměru k malému počtu klientů, kteří v domě žili. Proto Středočeský kraj nakonec v roce 2015 schválil odbydlení domu a poslední klienti se na podzim toho roku přestěhovali do hlavní budovy Domova Barbora na Pirknerově náměstí.

Od ledna 2016 zůstal někdejší Jindrův dům prázdný. V následujícím roce ho kraj prodal, a tak dnes patří kutnohorské společnosti PLKH s. r. o. Ta v současné době provádí jeho celkovou rekonstrukci, při níž zde vznikne několik bytových jednotek.

☛☛☛ Závěr

Kongregace šedých sester III. řádu sv. Františka je dnes poměrně malým společenstvím, jehož členky žijí od roku 1972 především v jihočeském klášteře Lomec. Ten sice zpočátku představoval místo jejich nechtěného vyhnání, když bylo za normalizace potřeba řeholnice ukrýt před zraky veřejnosti, postupně se ale stal jejich domovem. Dnes je Lomec dokonce sídlem generální představené S. M. Benedikty Vojtěšky Bartoňové. Sestry žijí také na Starém Městě pražském, kde v restituci získaly zpět svůj klášter i zdevastovaný kostel sv. Bartoloměje, který se jim podařilo obnovit. Šedé sestry působí v pražské nemocnici Pod Petřínem a v Hospici sv. Jana Nepomuka Neumanna v Prachaticích, v Lomci pak pečují o mariánský poutní areál a provozují týdenní stacionář. Jedna ze sester v Praze vyučuje náboženství, jiná slouží jako kaplanka ve vazební věznici v Českých Budějovicích.

Jejich někdejší působení v Kutné Hoře dnes nic nepřipomíná a nežije již ani žádná z řeholnic, která by Kutnou Horu pamatovala. Předposlední ze zdejších sester Tislava Kaufmanová se dožila sametové revoluce a zemřela v pražském klášteře 15. července 2000 ve věku 92 let. Pohřbena je v řádovém hrobě na Vyšehradě. Poslední kutnohorská sestra Aquila Křivohlávková dožila v jihočeském Lomci, kde ve věku 90 let zemřela až 21. dubna 2004. Pohřbena je na tamním hřbitově.²⁵ Téměř nic v Kutné Hoře nepřipomíná ani Mons. Jan Nepomuka Jindru, na jehož působení i štedrý dar se postupně zapomnělo. Jeho hrob u Všech svatých (odd. VI, č. 218) dlouho unikal pozornosti, než byl v roce 2018 z iniciativy kutnohorské farnosti kompletně vyčištěn a upraven. A možná že na náhrobku jednou přibude i celé Jindrovo jméno, aby si kolemjdoucí mohli přečíst, že zde leží významná kutnohorská osobnost.

Lukáš Provaz

Poznámky:

- 1) SOA v Praze, fond Sběrka matrik, ŘKF Kutná Hora, matrika nar. 1860–1865, s. 340.
- 2) BURÝŠEK, Josef. Dr. Jan Nep. Jindra. *Časopis katolického duchovenstva*, 1930, č. 5–6, s. 487; *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha 1927, s. 989.
- 3) Údaje vycházejí z matrik zemřelých, uložených v SOA v Praze, fond Sběrka matrik, ŘKF Kutná Hora.
- 4) Kutná Hora. *Obnova*, 1919, č. 32, s. 4.
- 5) Otevření a posvěcení Lidového domu v Hoře Kutné. *Štít*, 28. 8. 1924, s. 6.
- 6) SOA v Praze, fond Sběrka matrik, ŘKF Kutná Hora, matrika zemř. 1927–1936, s. 87; Za † prelátem a prof. Dr. Janem Nep. Jindrou. *Štít*, 10. 4. 1930, s. 3.
- 7) BURÝŠEK, cit. d., s. 486–488.
- 8) SOKA Kutná Hora, fond AMKH, Kronika města 1921–1936, s. 190.
- 9) *Místa působení sester*. Online: www.sedesestry.cz/poslani/služba-nemocnym.

- 10) Katastrální úřad pro Stř. kraj – pracoviště Kutná Hora, záznam pro Kutnou Horu-Vnitřní Město čp. 217, č. d. 413/32, Odevzdací listina vydaná Okresním soudem v K. Hoře 10. 12. 1930.
- 11) ŘKF – arciděkanství Kutná Hora, Pamětní kniha od r. 1842, s. 139.
- 12) MěÚ Kutná Hora, Stavební úřad, dům čp. 217, plán dostavby domu, prosinec 1932.
- 13) Kdo chce sledovati šlechtetného kněze? *Štít*, 29. 6. 1933, s. 8.
- 14) JÄGER, Pavel. Působení šedých sester v Kutné Hoře. *Zpravodaj farností Kutná Hora, Bykán a Třebonín*, 2010, č. 5, s. 14.
- 15) *Místa působení sester*. Online: www.sedesestry.cz/poslani/sluzba-nemocnym.
- 16) *Období komunistického útlaku*. Online: www.sedesestry.cz/historie/mezi-lety-1950-1989.
- 17) SOKA Kutná Hora, fond Domov důchodců Kutná Hora, karton 102 obsahuje materiály DD ČKCH.
- 18) Osobní údaje těchto tří sester: SOKA Kutná Hora, fond MNV Kutná Hora. Policejní přihlášky (na jména uvedených sester). Za osobní vzpomínky na sestry autor děkuje paní Marcelce Lustigové z Liberce.
- 19) SOKA Kutná Hora, fond Domov důchodců Kutná Hora, Protokol revizního oddělení ÚČKCH 7. 5. 1958.
- 20) Tamtéž, Kronika domova důchodců 1955–1961, s. 49–50.
- 21) ŘKF – děkanství Broumov, matrika zemř., 1969, s. 122.
- 22) Katastrální úřad pro Stř. kraj – pracoviště Kutná Hora, záznam pro Kutnou Horu-Vnitřní Město čp. 217, č. d. 611/60, Smlouva darovací z 15. 1. a 24. 3. 1960.
- 23) Za tyto informace autor děkuje Mgr. Jitce Koděrové, vedoucí sociálního úseku Domova Barbora Kutná Hora.
- 24) *Historie ústavu na Pirknerově nám. 228*. Online: www.domov-barbora.cz/cz/o-nas/historie.
- 25) Za tyto informace autor děkuje S. M. Benediktě Vojtěšce Bartoňové OSFG.

„Člověk se poezii učí číst po celý život.“ Rozhovor s herečkou Danielou Kolářovou

Při příležitosti 100. výročí narození básníka Jiřího Ortena (1919–1941) byl v rámci festivalu Ortenova Kutná Hora uveden pořad *Drahý Jirko, milá maminko* z korespondence Berty Ohrensteinové se synem Jiřím. Interprety jejich dopisů byli Daniela Kolářová a Lukáš Hlavica, hudbou na klavír doprovodil Jan Valter.

Když jste byla děvčátko, hrála jste v Andersenově pohádce holčičku, která volá: „Král je nahatý!“ Nezůstala Vám ta role dodnes?

Možná že svým způsobem trochu ano.

A v čem?

Já jsem hodně, hodně četla pohádky, takže touha po spravedlnosti a po pravdě ve mně zůstává jako v koze.

Myslím, že to byl důvod, proč Vás měl rád Václav Havel...

Děkuji. My jsme se znali jenom malinko, krátce, ale vždycky se ke mně hlásil. A to bylo od něho milé.

Ve Viole účinkujete v *Malém princ*. Patří Antoine de Saint-Exupéry k Vaším oblíbeným autorům?

Měla jsem období, kdy jsem se k němu hodně vracela. Pořad ve Viole se jmenuje *Nejen Malý princ*, protože první polovinu tvoří korespondence mezi jeho maminkou a Saint-Exupéřem a druhou ukázkou z *Malého prince*. Těším se na každé představení.

Kdy jste se poprvé setkala se jménem Jiří Orten?

Myslím, že to bylo velice letmo na střední škole v Karlových Varech a pak při studiích na pražské DAMU. Žádný pořad z Ortenových básní jsme tam nedělali, ale začala jsem poznávat jeho poezii zblízka.

Co znamenal Jiří Orten pro Vašeho muže Jiřího Ornesta, který byl jeho synovcem?

Rodinné kapitoly jsou strašně zvláštní. On mi jeho příběh vyprávěl, já jsem jej do té doby neznala, zarazilo mne mládí Jiřího Ortena. Myslím, že v Jirkovi byl Jiřího osud hluboko zarytý, hodně do hloubky, ale zároveň to nechtěl dávat příliš najevo. A když jsem probírala Jirkovy věci poté, co skončil, uvědomila jsem si, že na jeho nočním stolku ležela jako stálice sbírka Jiřího Ortena *Tisíc nahých trápení*. Takže se k němu vracel často, velice často, ale spíš to byla jeho intimní záležitost, o které nikdo jiný nevěděl.

Jiří Ornest byl asi dost uzavřený, že?

Působil jako extrovert, protože byl navenek ve společnosti velice vtipný, ale v podstatě byl introvert.

Paní Daniela Kolářová v Kutné Hoře 8. září 2019
(foto Tomáš Horák pro OKH)

Recitovala jste někdy Ortenovy básně?

Ne, neměla jsem příležitost. Fakt je, že se jedná spíš o part pro muže.

Co pro Vás znamená poezie vůbec?

Je to blízká sestra ostatní literatury. Zrovna včera jsem byla v Českém rozhlasu číst ukázkou z veršů rumunské básnířky, kterou jsem absolutně neznala, a bylo to fascinující. Člověk

se poezii učí číst po celý život. Ve škole, když máte povinnou nějakou recitaci, tak se to nadrtíte, nějak to odříkáte. Ale přemýšlet o obsahu básní jsem se naučila až v dospělosti a pak při přípravě recitace do Českého rozhlasu. Netýká se to jen poezie, ale jakéhokoliv textu. Hledám vnitřní logiku, základní nit, kudy vede myšlenka nebo prostě pocit. Musím textu rozumět, abych se ho pokusila sdělit. A to mne naučilo věnovat se poezii úplně jinak. Číst ji o samotě, v klidu a třeba se vrátit dvakrát, třikrát, abych si ji uměla vychutnat.

Ted' mne napadlo, že jste na DAMU měli pořad z poezie Christiana Morgensterna...

Ano. Bylo to představení *Zítřejší hvězda*, scénář společně napsali Jirka [Ornest] a Petr Svojtka. Dva trychtýře a Žofie, milostný trojúhelník plus pianista. Několik představení jsme uvedli v DISKu, později v Divadle Maringotka, kde jsme pořad nazkoušeli, a nakonec nás pozval pan Vostrý do Činoherního klubu. Představení si našlo své publikum, poezie Christiana Morgensterna v překladu Josefa Híršala byla zjevením. Někteří diváci na ně chodili opakovaně.

Dopisy Berty Ohrensteinové, Ortenovy matky, jste četla v poslední době dvakrát. Vnímáte nějaký rozdíl mezi rozhlasovým pořadem a jejich provedením v rámci Ortenovy Kutné Hory?

V podstatě ne. Práce na mikrofon v rozhlasovém studiu je subtilnější, takže nemusíte tolik hlídat intenzitu hlasu. Na otevřeném jevišti nebo jevištiátku, jaké bylo v Kutné Hoře, musíte umět odhadnout sílu hlasu tak, aby vás bylo slyšet až do poslední řady.

Ale to je umění...

Učíte se to celý profesní život, někdy je to neodhadnutelné.

Jaké máte ráda publikum?

To je velká záhada. Před představením netušíte, s jakým publikem se setkáte. Je to detektivka. Když po poslední děkovačce spadne opona, herci okamžitě říkají: „Dneska byli bezvadní lidé!“ A někdy složení publika nefunguje. Herci vděčně kvitují, když má představení odezvu a rezonuje. Ale není to pravidelné.

Byla Vám paní Berta blízká? A čím?

Víte, to je složitá historie. Neměla jsem šanci ji osobně poznat, protože rodinné vztahy byly uspořádány tak, jak byly. A Jirka se o nich vyjadřoval velice kuse. Domnívám se, že ani on babičku Bertu osobně nepoznal. Já se setkala s jeho strýcem Zdeňkem Ornestem při angažmá v Divadle S. K. Neumanna (dnes Pod Palmovkou). Byli jsme kolegové, měla jsem ho moc ráda jako herce i jako člověka, ale nikdy jsme v žádném rozhovoru na toto téma nezabrousili. Jirkův tatínek Ota Ornest se s jeho maminkou Jarmilou Smejkalovou rozvedl, když byl Jirka malý, a vztahy mezi nimi nefungovaly. Bylo to na dálku. Pamatuji se, že když jsme byli na divadelní fakultě, tak si Ota párkrát Jirku pozval. Tehdy jsem stála v průchodu Divadla komedie a čekala na něj. Mluvili spolu zřejmě o intimních věcech, ale Jirka se mi s tím nikdy nesvěřil.

Co si myslíte o vydávání korespondence významných osobností? Nepovažujete to za příliš osobní záležitost?

Těžko říct. Člověk by předpokládal, že je to vždycky se souhlasem pozůstalých, anebo po vypršení nějaké lhůty. Vím, že čtenáři důvěrné situace mají velice rádi, prohrabovat se v soukromí někoho jiného je baví. Existují média, která toho těžce zneužívají, ale když dopisy vyjdou v dobré, vkusné redakci, tak se tomu nebráním.

Psalí jste si se svým mužem dopisy? A zveřejnila byste je?

Hosté pořadu Pocta přáteli: zleva Jirí Stivín, Ivan Pokorný, Hana Ornestová, Šimon Ornest, Daniela Kolářová, Stanislav Dvorský, Marie Valtrůvá, Hana Kofránková, Jan Valter a Nadá Dvorská (foto Tomáš Horák pro OKH)

Psávali jsme si, když byli kluci v srpnu v osmašedesátém na vojenském soustředění někde u Mariánských Lázní. A telefonovat nešlo. Ale že to bylo něco, co by se dalo vydat, tak to určitě ne. A ani jsme si dopisy neschovali. Po 21. srpnu velitelství „vojsko“ rozpustilo a oni se museli dostat domů každý, jak mohl. Stopem, nebo vlakem.

A co Pocta přáteli, která byla letos věnována Vašemu muži – uspokojila Vás?

Měla jsem z ní velkou radost, protože se nejednalo o žádnou pompu, bylo to komorní. A jsem moc ráda, že přijalo pozvání pár přátel. Za přátele od surrealistů přijeli Naďa a Standa Dvorských. To byla moc důležitá kapitola v životě Jirky od puberty, kdy navázal kontakt s Prokopem Voskovcem, Petrem Králem, Romanem Erbenem a mnoha dalšími. Jezdívají jsme na výstavy, kam nás zvali, například do Písku.

Kdo všechno Vám tam chyběl? A kdo by chyběl Vašemu muži?

Myslím si, že ten, kdo by mu chyběl, je už s ním někde nahoře a že se určitě setkali. Třeba Petr Svojtka nebo Michal Pavlata,

Prokop Voskovec, Boris Hybner, Petr Křiváček... Já byla šťastná za skladbu lidí, která se v Kutné Hoře sešla: surrealisté Naďa a Standa Dvorských, flétnista Jiří Stivín, režisér Ivan Pokorný, Hanka Ornestová, Hanka Kofránková... Jirka, který byl s námi pomyslně přítomen, by měl určitě ironické připomínky k režii pořadu, který moderoval náš starší syn Šimon Ornest. Já za se sebe moc děkuji.

Jak se Vám líbilo v Kutné Hoře?

Moc. Byla jsem příjemně překvapena, protože Kutnou Horu jsem vlastně nikdy neměla šanci pořádně poznat. Jezdívají jsme tam sice s Vinohradským divadlem hrát, ale to přijedete, odehrajete představení, všechno se sbalí a jede se domů. Pamatuji si, že jsme tam měli předpremiéru *Loupežníka* s Jaromírem Hanzlíkem. Po generálce jsme spali v tehdejších, snad jediném, hotelu Mědínek. Moc se od té doby nezměnil, ale Kutná Hora ano. Místní zastupitelé i obyvatelé si s její obnovou dali ohromnou práci a je to vidět na každém kroku. Kutná Hora je prostě nádherná.

Děkuji za rozhovor.

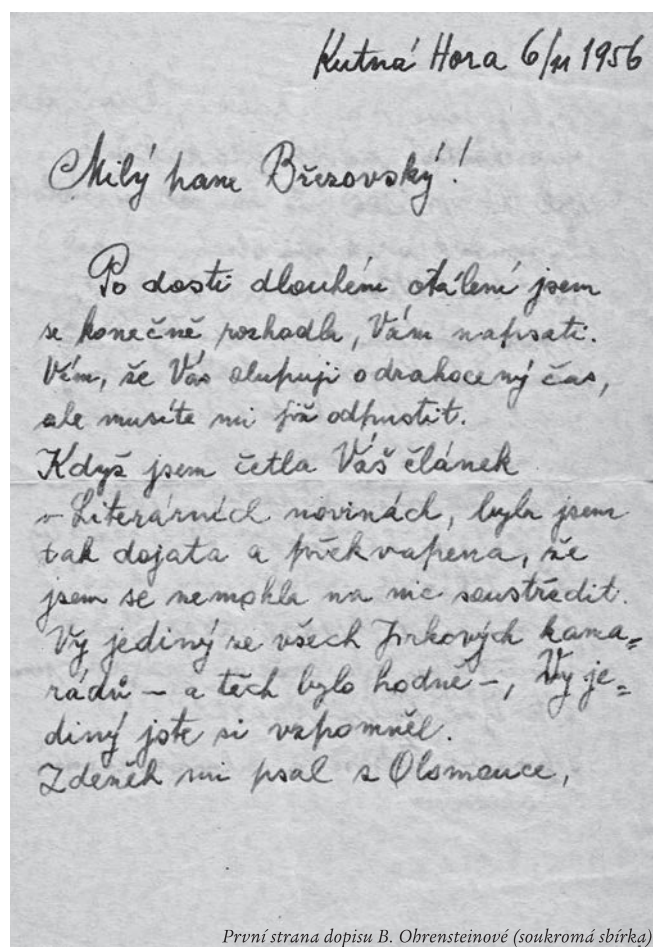
Marie Valtrová

„Milý pane Březovský!“

Na konci srpna 1956 otisklo 36. číslo *Literárních novin* na straně 4 příspěvek spisovatele Bohuslava Březovského (1912–1976). Autor pro název svého téměř půlstránkového článku použil citát „Tento básník vyvolán bude jménem“, pocházející z básně Františka Halase (1901–1949) nazvané *Za Jiřím Ortenem*.

Březovský se článkem rozhodl důrazně připomenout J. Ortena, jehož tvorba upadala v zapomnění: „Není možno ubránit se pocitu viny, když po patnácti letech, jež uplynula od smrti Jiřího Ortena, máme vzpomenout tragického osudu tohoto básníka a člověka. V roce 1947, šest let po jeho smrti, vyšlo Ortenovo básnické dílo a pak devět let jsme činili všechno, aby bylo zase zapomenuto či aspoň nebylo připomínáno. Proč? Zdálo se, že jeho poesie je pesimistická, přišla se jí nálepka existencialismu, ačkoliv dvaadvacetiletý básník neměl a nemohl mít tušení o tomto literárním směru, jenž se v té době ujímal ve Francii.“ Podle Březovského to byla do značné míry vina literární kritiky, „která v minulosti a ještě i v přítomnosti hodlá raději abstraktně uvažovat o literatuře, místo aby provedla kritickou revisi naší poesie. [...] Mluvíme o ní v souvislosti s dílem Jiřího Ortena právě proto, že mlčení kolem něho je výmluvným dokladem nedostatku původnosti, tvořivosti a odvahy našich literárních kritiků, jejich neschopnosti samostatně myslit, hledat a činit závěry.“

Po Ortenově životopisu podal Březovský stručný přehled básnickovy tvorby. Jednotlivá díla přitom okomentoval a zároveň podotkl, že část jich dosud vydána nebyla. „Tato vzpomínka nechtěla nic víc než připomenout jméno a dílo, které si nezaslouží zapomenutí. Patnáct let, která přešla nad urnou básníkovou, uloženou v háji strašnického židovského hřbitova, bylo příliš bouřlivých a nutilo nás žít hodně extensivně a nesoustředěně.“ A snad nejvýmluvnější je samotný závěr Březovského článku: „Spoutaný básník, uzavřený v okupační kleci, tento dvaadvacetiletý básník, který sotva začal žít a teprve hledá smysl života, vzdoruje své samotě, vzdoruje příliš naléhavým představám smrti, zpěvem. Zpívá někdy smutně, ale zpívá.

První strana dopisu B. Obrensteinové (soukromá sbírka)

Odmítáme ještě dnes mu naslouchat? Odmítáme ještě dnes jeho bolestné svědectví?“

Literární noviny s článkem se prostřednictvím Ortenova bratra Zdeňka Ornesta (1929–1990) dostaly do Kutné Hory k básnickově matce Bertě Ohrensteinové (1890–1970). Ta se rozhodla autorovi napsat dopis:

Milý pane Březovský!

Po dosti dlouhém otálení jsem se konečně rozhodla, Vám napsati. Vím, že Vás olupuji o drahocen[n]ý čas, ale musíte mi již odpustit.

Když jsem četla Váš článek v Literárních novinách, byla jsem tam dojata a překvapena, že jsem se nemohla na nic soustředit. Vy jediný ze všech Jirkových kamarádů – a těch bylo hodně –, Vy jediný jste si vzpomněl.

Zdeněk mi psal z Olomouce, byl právě na zkoušce, když se mu dostaly noviny do rukou. Byl tak rozčilen, že musel na chodbu, aby mohl v skrytu slzet.

Jistě také Vám mám děkovat, že jsem dostala honorář. Za Jirku honorář. Každou chvíli na něj myslím, vidím ho před sebou, usměvavého, nesmělého.

Proč jsem nešla já raději? Komu jsem tady užitečná? A co on by byl dokázal.

Je mi někdy hrozně těžko. Jsem zaměstnána, ale večery trávím sama a to bývá hodně smutno.

S panem [Jiřím] Ostašem mluvím denně. Je to takový poctivý, čestný hoch.

Nemyslíte, že už bych mohla končit? Tak jsem se nějak rozepsala, jako bych psala svému dítěti.

Pane Březovský, jsem Vám nesmírně vděčna a děkuji Vám ještě jednou za vše.

Pozdravujte ode mne Vaši milou pani choť a Vaše milé děti. Nevím ani vlastně, jak jsou staré a kolik jich máte.

Srdečně Vás pozdravuju

Vaše

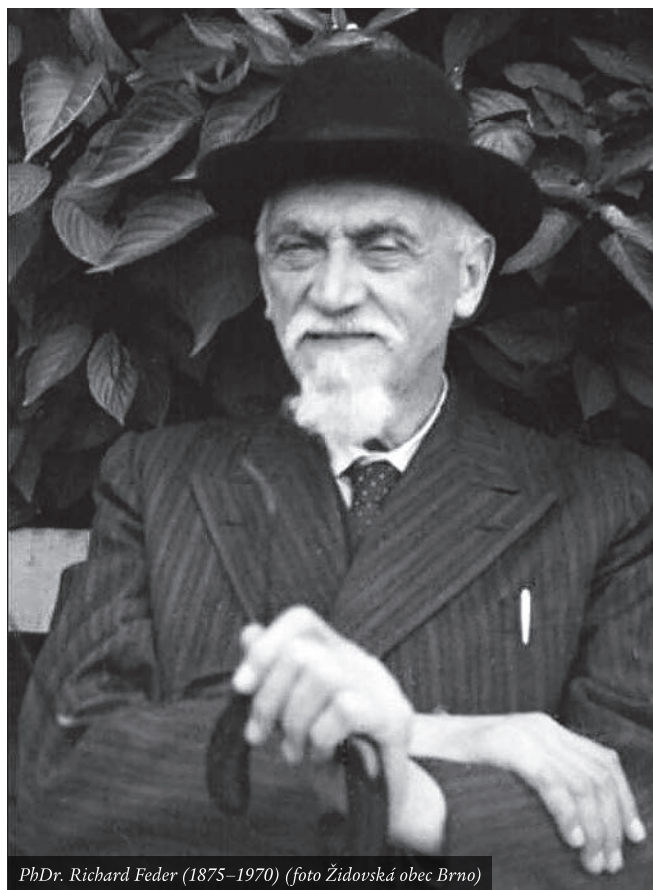
B Ohrensteinová

Paní Ohrensteinová psala ručně na list A4 přeložený napůl. Popsala tři stránky, poslední, čtvrtou nechala prázdnou. Dopis pak ještě přeložila, aby se vešel do obálky A6, původní obálka se však nedochovala. Neznámo jakými cestami se před lety dopis objevil v kutnohorském antikvariátu a odtud se dostal

do soukromé sbírky. Dosud nebyl publikován a poprvé veřejně zazněl až při letošní *Ortenově Kutné Hoře* v rámci pořadu z básnickovy korespondence *Drahý Jirko, milá maminko...*, kdy jej četla Daniela Kolářová.

LP

Rodina Ohrensteinova ve vzpomínce Richarda Federa

PhDr. Richard Feder (1875–1970) (foto Židovská obec Brno)

Výjimečnou osobnost vrchního zemského rabína PhDr. Richarda Federa velmi výstižně představil divadelník Ota Ornest (Ohrenstein) ve své vzpomínkové knize *Hraje váš tatínek ještě na housle?:*

„Tatínka pohřbíval rabín Richard Feder, můj někdejší učitel náboženství a tatínkův dlouholetý důvěrný přítel, který doprovodil na poslední cestě i mé dědečky a babičky.

Richard Feder je jediný, koho jsem poznal a o němž bych mohl s čistým svědomím prohlásit, že to byl člověk svatý. Narodil se roku 1875 (*26. srpna, obřezán 2. září – pozn. VH) ve Václavících u Benešova (jako nejmladší z osmi dětí maloobchodníka Josefa Federa a Josefy, roz. Raimannové – pozn. VH), maturoval na piaristickém gymnáziu v Praze, ve Vídni vystudoval kromě filozofické fakulty také rabínský seminář (r. 1903 zakončený doktorátem – pozn. VH). Jako profesor němčiny na obchodní akademii i jako rabín působil v Kolíně po třicet let. Vyučoval rovněž hebrejštinu, s níž u nás příliš neuspěl; ale na jeho výklad biblické dějepřavy nelze nikdy zapomenout. Byl to člověk neobyčejně laskavý, veskrze tolerantní, bytostně český. Takový byl i můj otec.

Jezdával jsem za ním na kole z Kutné Hory do Kolína. Měl tam ženu a čtyři (správně tři – pozn. VH) děti, posléze i vnoučata. Z koncentračního tábora se vrátil sám, všechny ostatní vyvraždili (ženu Hildu *24. února 1888 †24. prosince 1942 v Terezíně; dceru Ruth, provd. Hellerovou *19. prosince 1908, z Terezína deportovanou s manželem Pavlem a synem Valtrem 28. října 1944 do Osvětimi; syna Evžena *20. června 1910, z Terezína deportovaného s ženou Růženou a synem

Josefem 15. května 1944 do Osvětimi; syna Viktora *16. dubna 1916, z Terezína deportovaného s ženou Markétou (Gretou) 28. dubna 1942 do ghetta Zamość – pozn. VH). Usadil se v Brně a stal se vrchním rabínem (r. 1961 – pozn. VH). Občas jsme se spolu vídali. Mám také jeho knihy, které vydal během svého života, i ty, jež vyšly posmrtně: jsou to knihy psané básnicky bohatým, ale naprosto srozumitelným jazykem, jejichž hlavní ideou je volání po lásce k bližnímu, po snášenlivosti, po pravdě a mravnosti. A proč ho mám za svatého? Protože podle toho, co hlásal a v co věřil, také žil.

Vidím ho, jak v květnu 1970 z hloubi duše promlouval při oslavě sedmistého výročí Staronové synagogy v Praze. Naposledy jsem se s ním sešel několik měsíců před jeho smrtí (†18. listopadu 1970 v Brně, pohřben na židovském hřbitově v Brně-Židenicích – pozn. VH) v hotelu Central, kde bydlíval. Jako vždy vzpomínal na mé rodiče a vyptával se na mne. O sobě neřekl ani slovo. Nakonec mne vzal za ruku, podíval se mi do očí a otázal se: „Otoušku (tak mi říkala jenom maminka), jsi dobrým židem?“ – „Nejsem, pane doktore,“ přiznal jsem se po pravdě. Pohládl mne po tváři. „Tak buď aspoň dobrým člověkem!“ “

Na psacím stroji psaný dopis z listopadu 1967, jehož autorem je Richard Feder, si musel počkat na své zveřejnění více jak půl století. V dopise adresovaném kolínské rodačce, tehdy 37leté Evě Novotné, roz. Guthové, vzpomíná 92letý autor na všechny tři syny manželů Eduarda (1881–1936) a Berty (1890–1970) Ohrensteinových z Kutné Hory: Otu Ornesta (1913–2002), Jiřího Ortena (1919–1941) a Zdeňka Ornesta (1929–1990).

Eva Guthová (1930–2017) se svojí matkou Věrou
(foto www.geni.com)

Řekli mi, abych jí doprovodil. Sdělila mi, že má výzvu a telef. rozhovor a že jde do budovy Městské radnice, která byla před tím sídlem komandatury. Doprovodil jsem ji a počkal jsem na ni. Netrvalo to ani 5 minut a ona vyběhla plna radosti z radnice ven, objímala mne a líbala mě a volala. "Můj Zdeněk je živ, je již v Praze a právě mi oznámil, že se těší na setkání s ní a na návrat do Kutné Hory". Na tento radostný moment jsem nezapomněl, ale do jisté míry jsem to štěstí paní Ornsteinové, provdané Polákové záviděl, neboť jsem i já toužil po návratu svých dětí a vnuků, ale nedočkal jsem se jich.

Buďte milá paní Evo hodně zdravá a šťastná a dovolte mi, abych Vás měl jako dceru inženýra Viktora Gutha trochu rád!

Zdravím Vás, Vašeho pana manžela a všechny Vaše kluky!

Váš

P.S. Je Vám známo, že všichni kolínští inženýři se jmenovali Viktor?

Závěr Federova dopisu Evě Novotné, roz. Guthové (soukromá sbírka)

Brno, 23.11.1967

Dr. Rich. Feder,
Brno.

Milá paní Evo!

S Vaším dopisem jsem se velice potěšil. S radostí jsem konstatoval, že Vás Váš milý otec přece jen ovlivnil a že nám nejste cizí. Těšilo mne také, že máte zájem o židovské autory a že máte ve vážnosti Jiřího Ortena, toho milého, zasněného hochu. Povím Vám o něm malou historku, ale předem Vám musím sdělit, že Zdeněk Ornest není syn, nýbrž bratr Oty Ornesta. Všichni tři bratři se narodili v Kutné Hoře a všichni zdědili po své matce lásky k divadlu. Jejich matka byla vášnivá ochotnice a uplatnila se dobře mezi ochotníky. Jejich otec byl jednatelem ve straně Soc. demokratické a byl politicky vyspělý a pokrokový muž. Když nejstarší Ota otci přednesl žádost, že chce k divadlu, byl otec proti tomu, nechtěl dáti své svolení. Tak musil syn chtěj nechtěj vstoupiti jako praktikant do knihkupectví, aby získal výuční list[,] a potom teprve směl jít k divadlu. Začal u Burdovy kočovné společnosti a brzo se vypracoval. Za války prchl do Anglie a působil jako hlasatel v rozhlase a všichni čeští lidé ho rádi slyšeli. Druhý bratr Jiří studoval na gymnasiu v Brně asi tři třídy (správně v Kutné Hoře 1930–1932 – pozn. VH) a odešel na gymnasium do Čáslavi (správně do Kolína 1932–1936 – pozn. VH), poněvadž ho profesor [Jan] Kohout pronásledoval a skutečně mu život ztrpčoval. Nevyužil, že má před sebou neobyčejně nadaného mladíka, kterému by byl velkou službu prokázal, kdyby ho byl v jeho básnických snahách podporoval. Jeho další osud je Vám znám. V Praze ho přejelo německé auto, naložilo ho do vozu, vezlo ho k Všeobecné nemocnici[,] a když si šofér všiml, že má židovskou hvězdu, otočil a zavezl ho do židovské nemocnice, kterou v Praze narychlo z rozkazu Němců zřídili. Nejmladší Zdeněk jel s námi do Terezína a živořil tam. Na podzim roku 1944 byl poslán do Osvětimi a šťastně se vrátil. Chodil pak v Kutné Hoře do školy a měl za profesora Kohouta, který byl po převratu z trestu přeložen do Kutné Hory. A ten milý pan profesor se choval k Zdeňkovi tak roztomile a vycházel mu tolik vstříc, že ho hoch oslovil a řekl mu: „Je mi to milé, že mám ve Vás tak milého přítele, vždyť vím, že jste nebyl k mému bratrovi Jirkovi zvlášť laskavý.“ A profesor Kohout se mu s pláčem vyzpovídal. Řekl mu: „Z nepochopitelných důvodů jsem zanevřel na Vašeho bratra a stydím se za to, že jsem mu ubližoval. Stydím se také za to, že jsem nepoznal, když jsem do jeho zasněných očí hleděl, že mám před sebou mimořádně talentovaného mladíka. Přijímejte proto mé přátelství jako pokání za mé hříchy!“ A ještě něco Vám o Zdeňkovi povím. Bylo to v květnu v roce 1945 po převratu. Šel jsem v Terezíně po ulici a potkal jsem paní Ornsteinovou (správně Ohrensteinovou – pozn. VH). Řekli mi, abych ji doprovodil. Sdělila mi, že má výzvu a telef. rozhovor a že jde do budovy Městské radnice, která byla před tím sídlem komandatury. Doprovodil jsem ji a počkal jsem na ni. Netrvalo to ani 5 minut a ona vyběhla plna radosti z radnice ven, objímala mne a líbala mě a volala. „Můj Zdeněk je živ, je již v Praze a právě mi oznámil, že se těší na setkání s ní (správně se mnou – pozn. VH) a na návrat do Kutné Hory“. Na tento radostný moment jsem nezapomněl, ale do jisté míry jsem to štěstí paní Ornsteinové, provdané Polákové (správně Pollakové – pozn. VH) záviděl, neboť jsem i já toužil po návratu svých dětí a vnuků, ale nedočkal jsem se jich.

Buďte[,] milá paní Evo[,] hodně zdravá a šťastná a dovolte mi, abych Vás měl jako dceru inženýra Viktora Gutha trochu rád!

Zdravím Vás, Vašeho pana manžela a všechny Vaše kluky!

Váš
D^rFeder

P.S. Je Vám známo, že všichni kolínští
inženýři se jmenovali Viktor?

Poznámka na závěr: Eva Guthová, které byl citovaný Federův dopis adresován, se narodila v roce 1930 v Kolíně do smíšeného židovsko-křesťanského manželství Viktora Gutha (*1893 Kladno †1965 Kolín) a Věry Röhrichové/Réřichové (*1900 Polná †1978 Kolín). Vdala se za Iva Novotného a zemřela roku 2017 na Zbraslavi.

Viktor Heřmánek

Zdroje:

FEDER, Richard. *Židovská tragédie*. Kolín 1947
VALTROVÁ, Marie, ORNEST, Ota. *Hraje váš tatínek ještě na housle?* Praha 1993
www.holocaust.cz, www.geni.com, www.zob.cz

Třicáté výročí sametové revoluce

V minulém čísle *Krásného města* jsme se ohlíželi za událostmi roku 1989 v Kutné Hoře. Od sametové revoluce uplynulo právě třicet let, a tak ji na podzim připomínala řada kulturních i společenských akcí.

První připomínka se v Kutné Hoře konala již 6. října, kdy v kostele sv. Jana Nepomuckého vystoupil slovenský hudebník Norbi Kovács. Koncert pořádal Nadační fond Mikuláše Daczického z Heslova, který tím připomněl nedožitě 83. narozeniny prezidenta Václava Havla. V kostele byly zároveň vystaveny fotografie z roku 1989, pořízené Pavlem Váchou. Jen o dva dny později zahájilo České muzeum stříbra v Tylově domě výstavu *Kutná Hora sametová*, jež výročí připomínala dobovými snímky z regionu i dalšími artefakty. Vinné sklepy Kutná Hora v říjnu představily limitovanou řadu 1989 kusů lahví Cuvée Samet, upraveného do finálního výsledku speciální hodnotící komisí. V ní vedle Stanislava a Lukáše Rudolfských zasedl jako host také kníže Karel Schwarzenberg, někdejší kancléř prezidenta V. Havla. Zmíněné víno dostalo etikety s originální grafikou v barvách trikolóry.

S výročím revoluce souvisel 20. října také čtvrtý ročník *Běhu pro zvon*, který tradičně pořádá Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora. Letos se závod běžel pod heslem *30 let svobody*. Start i cíl se nacházely u Arciděkanství a tratě o délce 3,5, nebo 10 km vedly především lesoparkem Na Rovinách.

V městské knihovně přednášela 5. listopadu Mgr. Lucie Macháčková o průběhu sametové revoluce v našem městě (právě její práce na toto téma se stala hlavním obsahem minulého čísla *Krásného města*). Následně mohli 11. listopadu návštěvníci knihovny sledovat projekt *Číst Havla*, při němž v sérii videoklipů známé osobnosti přednášely texty tohoto dramatika a státníka. Galerie Středočeského kraje pořádala 5. listopadu akci *30 let svobody*, kdy v zahradách Jezuitské koleje vystoupily kapely Kranz – Jiří Schmitzer Revival a Missa – Karel Kryl Revival. A kavárna Café 21 na Komenského náměstí připravila na 9. listopad veřejné čtení nové publikace *Ten den – 17. listopad 1989* a besedu s autory A. Ambrožovou a M. Hartmanem.

Připomínkám sametové revoluce se věnovalo i Gymnázium Jiřího Ortena. Tam nejprve 11. listopadu přijel besedovat PhDr. Pavel Žáček, Ph.D., který před 30 lety patřil k organizátorům studentských demonstrací, byl přímým účastníkem zásahu na Národní třídě a později mj. zakládal a vedl Ústav pro studium totalitních režimů. Na pátek 15. listopadu pak v aule školy Mgr. Monika Peková a Mgr. Štěpánka Králová připravily s podporou Knihovny Václava Havla divadelní představení s názvem *Václav Havel a sametová*. Studenti v něm sehráli scénky z Havlova života a připomněli i klíčové události československých dějin po únoru 1948. O úspěchu představení svědčil aplaus diváků ve stoje. Výročí revoluce si připomněli rovněž studenti SOŠ a SOU řemesel v Seifertových sadech, když besedovali s fotografem Jaromírem Procházkou a filmařem Bohuslavem Kučerou, kteří na podzim 1989 zaznamenávali dění v našem městě. A na církevním gymnáziu, na průmyslové škole a později i na Ortenově gymnáziu mohli studenti zhlédnout putovní interaktivní výstavu *Střípky revoluce*, jež prostřednictvím QR kódů umožňovala sledovat videa či animace.

Čelo průvodu se skautskými vlajkonosi u Vlašského dvora (foto Marek Mann)

V kostele sv. Jana Nepomuckého přednesl 14. listopadu Učitelský smíšený pěvecký sbor Tyl pod vedením Mgr. Zdeňka Licka slavnostní koncert, při němž nemohly chybět písně jako *Modlitba pro Martu* nebo *Jednou budem dál*. O dva dny později se mohli zájemci v Městském Tylově divadle podívat do zákulisí, kterým je pod heslem *Noc divadel 2019 – Divadlo a svoboda* provedli členové Ochotnického spolku Tyl. Ti také uvedli Erbenovu *Kytici* a spolu s Divadlem z garáže také komedii *Hrdý Budžes*.

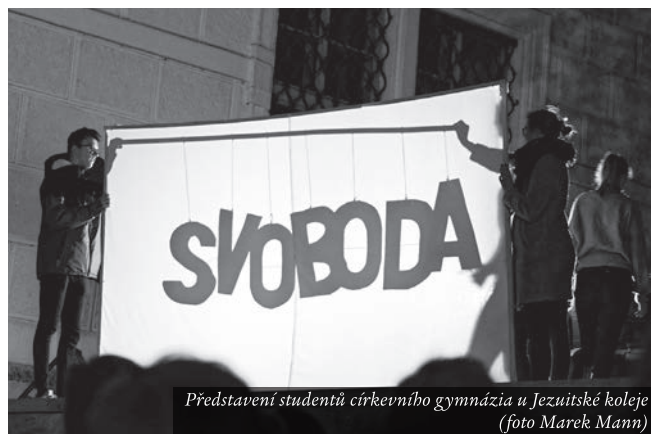
Hlavní oslavy letošního kulatého výročí se konaly v neděli 17. listopadu. Připravila je kutnohorská katolická farnost pod vedením Ing. Kamily Dostálové, jež na programu spolupracovala se všemi čtyřmi kutnohorskými středními školami, s městem Kutná Hora a rovněž s oddíly skautů z Kutné Hory a Ratboře. Podobná akce se s úspěchem konala již loni, a tak bylo na co navázat.

Program začal odpoledne ve Spolkovém domě vernisáží fotografické výstavy *30 let od sametu*, kterou připravil pan Jaromír Procházka. Snímky vedle něj poskytli také J. Valoušková, P. Šuchmann, B. Kučera a Státní okresní archiv Kutná Hora. Hlavní část programu oslav, jímž coby moderátoři provázeli čtyři kutnohorští studenti, pokračovala od 16 hod. na Palackého náměstí. Tam se shromáždilo na sedm set občanů všech věkových kategorií, včetně rodičů s malými dětmi. Nejprve vyslechli půlhodinový koncert zpěváka a hudebníka Leška Semelky, neboť právě on přijel 27. listopadu 1989 na generální stávkou do našeho města, aby informoval zdejší stávkující o událostech v Praze. Po koncertu vystoupil s projevem MUDr. Alexej Říha, jenž v listopadu 1989 patřil k zakladatelům kutnohorského Občanského fóra a stal se jeho mluvčím. V projevu vzdal poctu již zemřelému Ing. Jaroslavu Benadovi, svému kolegovi z OF a prvnímu polistopadovému starostovi Kutné Hory. Po dr. Říhovi promluvil současný starosta Ing. Josef Viktora. Následovalo promítání dobových záběrů z Kutné Hory roku 1989 a rovněž nového krátkého filmu s názvem *Samet 89–19*. Ten vtipnou formou sumarizoval historickou důležitost revoluce pohledem současných středoškoláků a natočili ho studenti Gymnázia Jiřího Ortenova podle scénáře Mgr. Ladislava Douši.

Po celou dobu koncertu, projevů i promítání na náměstí studenti SOŠ a SOU řemesel rozdávali svíčky, trikolóry i plakety a nabízeli občerstvení. Když program ukončilo vyzvánění

zvonů Jakub Maria a Barbora, vydal se z Palackého náměstí průvod v čele se skautskými vlajkonoši k Vlašskému dvoru. Ten byl pro tuto příležitost nasvícen modrými, červenými a bílými světly a z jeho balkonu se nesl zpěv pěveckého sboru Gaudeamus i fanfáry skautských trubačů. Studenti průmyslové školy četli příběhy lidí postižených za minulého režimu a vedení města uctilo památku obětí komunismu u pamětní desky. Mnozí přítomní také zapálili svíčky u pomníku TGM. Průvod pokračoval přes Komenského náměstí do Barborské ulice k Jezuitské koleji, kde vystoupili s představením studenti církevního gymnázia, a dále do Vorlíčkových sadů, kde zase vystoupili studenti gymnázia Ortenova. Studenti průmyslové školy se jim k tomu postarali o technické zázemí, zvláště ozvučení. Poté se přítomní odebrali do chrámu sv. Barbory, kde arciděkan P. Jan Uhlíř pronesl modlitbu, zazpíval sbor Gaudeamus a Viktor Darebný zahrál na varhany. Před chrámem se u stánků SOŠ a SOU opět podávalo občerstvení a účastníci si mohli u planoucího ohně zazpívat se skauty. Večer pak v Dačického domě (již mimo program připravený farností) zazněl koncert Jitky Baštové a Jindřicha Macka nazvaný *Sametové s loutnou a akordeonem*.

Vzpomínkové akce pokračovaly 19. listopadu, kdy do městské knihovny přijel besedovat Mgr. Michael Žantovský, překladatel, bývalý velvyslanec a nynější ředitel pražské Knihovny Václava Havla. Setkání neslo název *Václav Havel tady a teď*. O týden později uspořádalo Kino amatérských filmů v budově průmyslové školy promítání filmového dokumentu o Kutné Hoře v letech 1989–1994. Nadační fond M. Dacického

Představení studentů církevního gymnázia u Jezuitské koleje (foto Marek Mann)

z Heslova navázal 28. listopadu v Jezuitské koleji setkáním s PhDr. Ladislavem Špačkem, bývalým tiskovým mluvčím prezidenta Havla, a nazítří se tamtéž konala debata s výtvarníkem a teoretikem umění PhDr. Jiřím Hůlou a editorem a překladatelem PhDr. Martinem Machovcem. Tématem setkání nazvaného *V předvečer Listopadu* byla kulturní scéna před rokem 1989. Večer pak v GASKU s recitálem vystoupila Vladivojna La Chia.

Letošní oslavy sametové revoluce proběhly v Kutné Hoře opravdu důstojně, a jak je patrné, nabídly bohatý program plný kulturních i společenských akcí. Jistě nás přitom může těšit, že se jich vedle pamětníků účastnilo také velké množství mladých lidí, zvláště studentů, kteří události listopadu a prosince 1989 ani nezažili.

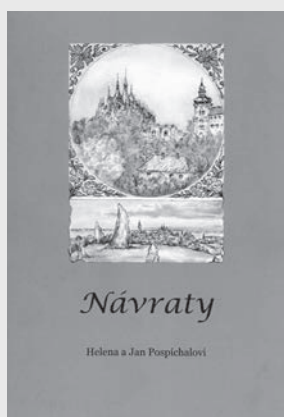
Kamila Dostálová – Lukáš Provaz

Nové kutnohorské publikace

Kutnohorskou krásnou literaturu na podzim obohatila básnická sbírka *Návraty*. Obsahuje více než čtyři desítky textů intimní a přírodní lyriky PhDr. Heleny Pospíchalové, jejíž verše opět doplnil množstvím barevných kreseb její manžel Jan Pospíchal. Po sbírkách *Sebráno cestou* (2009), *Ohlédnutí* (2012) a *U nás doma* (2014) tak nová knížka představuje již jejich čtvrté společné literárně-výtvarné dílo. I tuto sbírku vydali manželé Pospíchalovi vlastním nákladem.

Z Kutné Hory pochází také Mgr. Lucie Römer, roz. Kavanová, jež napsala knížku *Balkán, bejby!*. Autorka během mateřské dovolené se svým partnerem, dítětem a štěnětem procestovala Balkán a zážitky popsala formou deníku. Publikaci vydal Albatros a autogramiáda proběhla v říjnu v kutnohorském knihkupectví Kosmas.

O rozšíření populárně naučné literatury s tematikou Kutné Hory se zasloužil památkář PhDr. Aleš Pospíšil, když navázal na svou práci *Zmizelá Kutná Hora* (2009) a sepsal její stejnojmenné pokračování. Podtitul *Stavby první republiky* však upozorňuje, že se autor tentokrát zaměřil na místní stavby z meziválečného období. Čtenáři se tak seznámí např. s budovou kina Modrý kříž, Tylovým divadlem, okresním úřadem, městskou spořitelnou, Krupičkovou octárnou či prvorepublikovými vilami. Jejich popisy doplňují nejen dobové fotografie, ale i plány, kresby a vizualizace, na nichž se podíleli Jiří D. Dostál a Jiří Podrazil. Publikaci vydalo nakladatelství IB Books a autogramiáda proběhla 11. listopadu v kutnohorském Kafírnictví.

KRONIKA

Počátkem října probíhal v hotelu U Kata, v GASKu a na církevním gymnáziu cestovatelský festival **Na@Na**. Zahrnoval setkání s fotografem P. Svobodou, cestovatelkou V. Hlaváčkovou či zakladatelem Travel Bible M. Vinšem.

V rámci **Dne architektury** 5. října pořádal Ing. arch. Tomáš Kodet procházku s výkladem o kutnohorských parcích a památkář PhDr. Aleš Pospíšil přednášel v Zelenkově vile o funkcionalistických stavbách v Kutné Hoře.

Letos poprvé byl Památný den sokolstva 8. října připomínán jako významný den ČR. Na mnoha místech se konal **Večer sokolských světél**, kdy se vzpomínalo na sokoly perzekvované nacisty. V našem městě se akce uskutečnila na nám. Národního odboje, kde starostka TJ Sokol Kutná Hora Mgr. Pavlína Šimková připomněla zdejší členy, kteří za okupace zahynuli. Pietu zakončil USPS Tyl zpěvem státní hymny a písně Lví silou, vzletem sokolím.

Na podzim se konalo několik zajímavých **besed**. V rámci Týdne knihoven do Městské knihovny Kutné Hory přijel spisovatel a záhadolog PhDr. Arnošt Vašíček, následně zde cestovatel Jiří Kalát hovořil o Laosu a spisovatel a historik PhDr. Vlastimil Vondruška, CSc., o životě ve středověku i psaní knih. Listopadovým hostem se pak v knihovně stala diplomatka PhDr. Janina Hřebíčková. Na Gymnázium Jiřího Ortena zavítali v říjnu sourozenci Suzanne a Michael Munkovi, kteří roku 1939 emigrovali z Kutné Hory do USA, a na setkání s nimi zval do Blues Café své příznivce i Klub rodáků a přátel Kutné Hory. V Tylově divadle se v říjnu konalo setkání s generálem Ing. Andorem Šándorem, jenž býval náčelníkem Vojenské zpravodajské služby a nyní působí jako bezpečnostní poradce a analytik. A na Arciděkanství v listopadu přednášel o františkánech ve světě P. Mgr. František Kroczek OFMCap.

Módní přehlídka Salonu Meluzína proběhla 19. října v prostorách auly Voršilského kláštera pod názvem **Fantom Meluzíny**.

Soubor **Plaisirs de Musique**, který se specializuje na interpretaci hudby starších stylových období, vystoupil 20. října na Hrádku s programem Saint Amour.

Na říjnovém festivalu Ekofilm, pořádaném Ministerstvem životního prostředí, získal Cenu prezidenta festivalu dokument Češi zachraňují... zubry v Česku. Snímek zachycuje činnost ochranné společnosti **Česká krajina**, jež pod vedením Mgr. Dalibora Dostála z Kutné Hory realizuje projekt pastvy velkých kopytníků v ČR. Letos v květnu za to D. Dostál převzal v Senátu Cenu Josefa Vavrouška a 20. listopadu se stal v Dačickém domě hostem již 38. Kutnohorského podvečera.

Koncem října vyvrcholily oslavy **10. výročí znovuvysvěcení** katedrály Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele. Nejprve zde 25. října vystoupila schola Kusch a následně společně Ženevský soubor, Východočeský akademický or-

chestr a Orchestra VŠCHT a ČVUT přednesly Brahmsovo Requiem. Nazítří zde za velkého zájmu veřejnosti koncertoval světoznámý jazzový kytarista Rudy Linka s kolegy. V neděli 27. října v sedlecké katedrále královéhradecký pomocný biskup Mons. Josef Kajnek sloužil slavnostní mši, již doprovodili spojené sbory sedlecké a čáslavské farnosti a varhaník MgA. Michal Hanuš.

Další akcí k letošnímu 100. výročí Ortenova narození se v říjnu stala ve Spolkovém domě výstava **Jiří Orten – Mému městu**. Připravili ji ak. mal. Jitka Jelínková, Jaromír Procházka, Ivan Skopec a Barbora Kocourková.

V Galerii Středočeského kraje byla 26. října zahájena výstava děl malíře, výtvarníka a animátora **Jiřího Trnky** (1912–1969). Vznikla u příležitosti 50. výročí jeho úmrtí a nese název V zahradách imaginace. Láká nejen dospělé, ale i děti, jimž se zvláště líbí Trnkovy loutky, audiovizuální efekty či interaktivní prvky. Výstavu na podzim doplnil další program: Konala se setkání s animátorem a režisérem Františkem Vášou, historikem PhDr. Petrem Maškem, scenáristkou a animátorkou Vlastou Pospíšilovou či překladatelem a literárním vědcem prof. PhDr. Martinem Hilským, CSc. Podle tématu byly jejich přednášky doplněny projekcí Trnkových filmů, např. Starých pověstí českých nebo Snů noci svatojánské. Výstavu si lze v GASKu prohlédnout do 22. března 2020.

České muzeum stříbra pořádalo 28. října již tradiční akci **Den Středočeského kraje**. Pro návštěvníky Hrádku, Kamenného domu a Tylova památníku byl bezplatný vstup a vedle toho probíhaly komentované prohlídky dočasných výstav, doprovodný program pro děti a burza knih. V říjnu také začalo muzeum vydávat nový půlročník **Věstník z Hrádku**. Nese podtitul Zpravodaj Českého muzea stříbra v Kutné Hoře, má rozsah 8 stran A4 a klade si za cíl přibližovat charakter a obsah odborné i každodenní činnosti pracovníků muzea.

V souvislosti s letošním 30. výročím svatořečení Anežky České připravila Trautzlova umělecká společnost projekt

České nebe září. Ten hudební formou při koncertech v Římě, Olomouci, Praze a Kutné Hoře připomínal české světce. U nás zazněl koncert 2. listopadu v sedlecké katedrále, kde Hudba Hradní stráže a Policie ČR přednesla cyklus duchovních kantát plukovníka Mgr. Jana Zástěry.

V listopadu a prosinci si mohli návštěvníci chrámu sv. Barbory prohlédnout na emporách výstavu velkoformátových snímků vytvořených členy pražského fotografického spolku **Člověk a Víra**. V podkroví sedlecké katedrály zase byly pod názvem **Projekty pro Sedlec** k vidění práce studentek Fakulty umění a architektury TUL, jež zpracovaly možnosti využití lokality před zmíněným chrámem.

Zastupitelé 5. listopadu schválili **odnětí čestného občanství Kutné Hory** Klementu Gottwaldovi a Antonínu Zápotockému. Oba titul obdrželi coby předsedové vlády: Gottwald 22. listopadu 1946, Zápotocký 21. června 1948. V listopadu 1948 pak jmenovaly Gottwalda, tehdy již prezidenta ČSR, čestným občanem také samostatné obce Sedlec a Kaňk.

Informační centrum města Kutné Hory, které letos 24. října poprvé oslavilo Den turistických informačních center, se v anketě Informační centrum roku umístilo ve Středočeském kraji na 3. místě mezi 42 certifikovanými infocentry. Anketu vyhledává Asociace turistických informačních center ČR.

Galerie Felixe Jeneweina představila 8. listopadu sochy **doc. Jaroslava Kolářa**, výtvarníka a pedagoga Katedry sochařství Ostravské univerzity.

K **oslavě sv. Martina** patřily tradiční Svatomartinské hody. Konaly se 10. listopadu v Galerii Středočeského kraje, kde se mj. degustovala svatomartinská vína a podávaly husí speciality od kutnohorských restaurátérů. Nazítří večer pořádala kutnohorská katolická farnost spolu s Oblastní charitou Kutné Hory Svatomartinský lampionový průvod. Stovky dětí i dospělých se vydaly od Arciděkanství ke Sv. Barboře a na programu byla i scénka ze života sv. Martina v podání dramatického kroužku ZUŠ.

V Lorci se 16. listopadu konal benefiční ples spolku **Cesta životem bez bariér**. K tanci hrál B-Dance Band a výtěžek byl věnován handicapovaným dětem.

Připomenout **Jiřího Ostaše** (1924–1989) se na konci listopadu rozhodla městská knihovna, neboť právě v ní tento básník a kutnohorský rodák pracoval. Vzpomínka měla podobu klubového večera v rámci Dne poezie.

Dne 27. listopadu byla představena **nová příležitostná poštovní známka** Umělecká díla na známkách: Ladislav Šaloun. Její vydání připravila Česká pošta ve spolupráci s Galerií Středočeského kraje v Kutné Hoře a známka má nominální hodnotu 39 Kč. Ústředním motivem se stal barevný snímek Šalounovy sochy Dotek osudu II, kterou vyfotil Oto Palán. Motivem obálky prvního dne vydání je grafika Jana Konůpka.

V Tylově divadle pořádal 2. prosince Spolek přátel Mirka Jiříšty ve spolupráci s městem Kutnou Horou **charitativní večer**. Vystoupily na něm např. kapely Pardubická 6, Jája Band, 4G

či Je to jedno a výtěžek přispěl na handicapované spoluobčany z Domova Barbora.

Závěr roku byl bohatý na **adventní a vánoční koncerty**, které rozeznaly většinu místních kostelů: U Nejsv. Trojice vystoupily N. Žáčková, A. Šilhánková a M. Vlčková, v Nepomuku a kapli sedlecké Kostnice žáci ZUŠ Kutná Hora, v evangelickém kostele Brass Ansambl G, v sedlecké katedrále děti z MŠ Sedlec a ve Sv. Vavřinci na Kaňku USPS Tyl v doprovodu varhaníka Viktora Darebného. V Jezuitské koleji se konal koncert Kutnohorského komorního orchestru či sopranistky M. Böhmové s doprovodem. Na Malé scéně Tylova divadla zpíval R. Pachman s D. Hořínkovou a následně Pavel J. Ryba s kapelou v pořadu Vánoce s Rybou. V Blues Café koncertoval na konci roku mj. Luboš Pospíšil a mezi každoroční akce patřila 26. prosince rovněž Rybova Česká mše vánoční v chrámu sv. Barbory.

Vedle koncertů nabízel prosinec rovněž **adventní trhy a další akce**: Osadní výbor Sedlec pořádal již 23. listopadu v Zámecké ulici adventní jarmark, na nějž večer v katedrále navázal charitativní koncert V. Darebného a jeho hostů. O týden později se v Malíně v rámci Malínského adventního odpoledne rozzářil vánoční strom a na návštěvníky čekal adventní trh. Počátkem prosince se rozsvítil strom také na Kaňku, kde se zpívaly koledy a nabízelo vánoční zboží. V Neškaredicích uspořádal 7. prosince tamní osadní výbor Mikulášskou besídku, při níž byl rovněž rozsvícen vánoční strom. Ochotnický spolek Tyl uvedl v divadle mikulášskou pohádku s nadílkou, České muzeum stříbra v rámci Adventu na Hrádku nabízel předvánoční výstavu hraček, divadlo, jarmark i zpívání koled a v kostele sv. Jana Nepomuckého byla k vidění výstava jesliček a betlémů. A oddíl orientačního běhu SOBSA spolu s ČMS a DDM Kutná Hora připravily orientační hru s názvem Putování do Betléma přes Kutnou Horu.

Na Palackého náměstí se vánoční strom rozsvítil 4. prosince při tradiční **oslavě sv. Barbory**. Program zahrnoval trh, vystoupení dětí z MŠ i koncert Orchestru Zdeňka Jeřábka. Sváteční slovo pronesli starosta Ing. Josef Viktora a arciděkan P. Jan Uhlíř. Večer byla v chrámu sv. Barbory k počtě této patronky města sloužena mše, kterou celebroidl P. Pavel Jäger, administrátor ve Světlé n. S. a někdejší kutnohorský kaplan. Palackého náměstí pak po všechny tři předvánoční soboty ožívalo v rámci **Kutnohorského adventu** tematickými programy s trhy, občerstvením i vystoupeními Orchestru Jaroslava Ježka, kapely Zatím Anna a dalších.

Kutnohorští skauti rozdávali 23. prosince odpoledne na Palackého náměstí **betlémské světlo**. To se zde nabízelo i na Štědrý den, a to v rámci ekumenického setkání u vánočního stromu. Zpívaly se koledy, zazněly modlitby a přítomné pozdravili duchovní místních křesťanských církví.

Ochotnický spolek Tyl uvedl na Silvestra v divadle tradičně premiérové představení. Letos nastudoval známou komedii **Zítří to roztočíme, drahoušku...!** Režie se ujali Veronika Lebedová a Otakar Fiala, kteří také spolu s Ivou Pilcerovou a Michalem Smrkovským ztvárnili hlavní role manželů Novákových a Bartáčkových.

Lenka Frankovicová – Eva Entlerová – Lukáš Provaz

Za panem Františkem Drsem (1953–2019)

Dne 2. listopadu v Plzni zemřel pan František Drs, hudebník, dirigent, kutnohorský rodák a čestný občan města Kutná Hora.

Narodil se 21. května 1953. Po základní škole odešel z Kutné Hory do Prahy studovat na konzervatoři hru na housle. Poté pokračoval na AMU a soukromě studoval dirigování. Několik let spolupracoval s Pražskými madrigalisty i Pražským komorním orchestrem a byl zakládajícím členem Pražákova kvarteta.

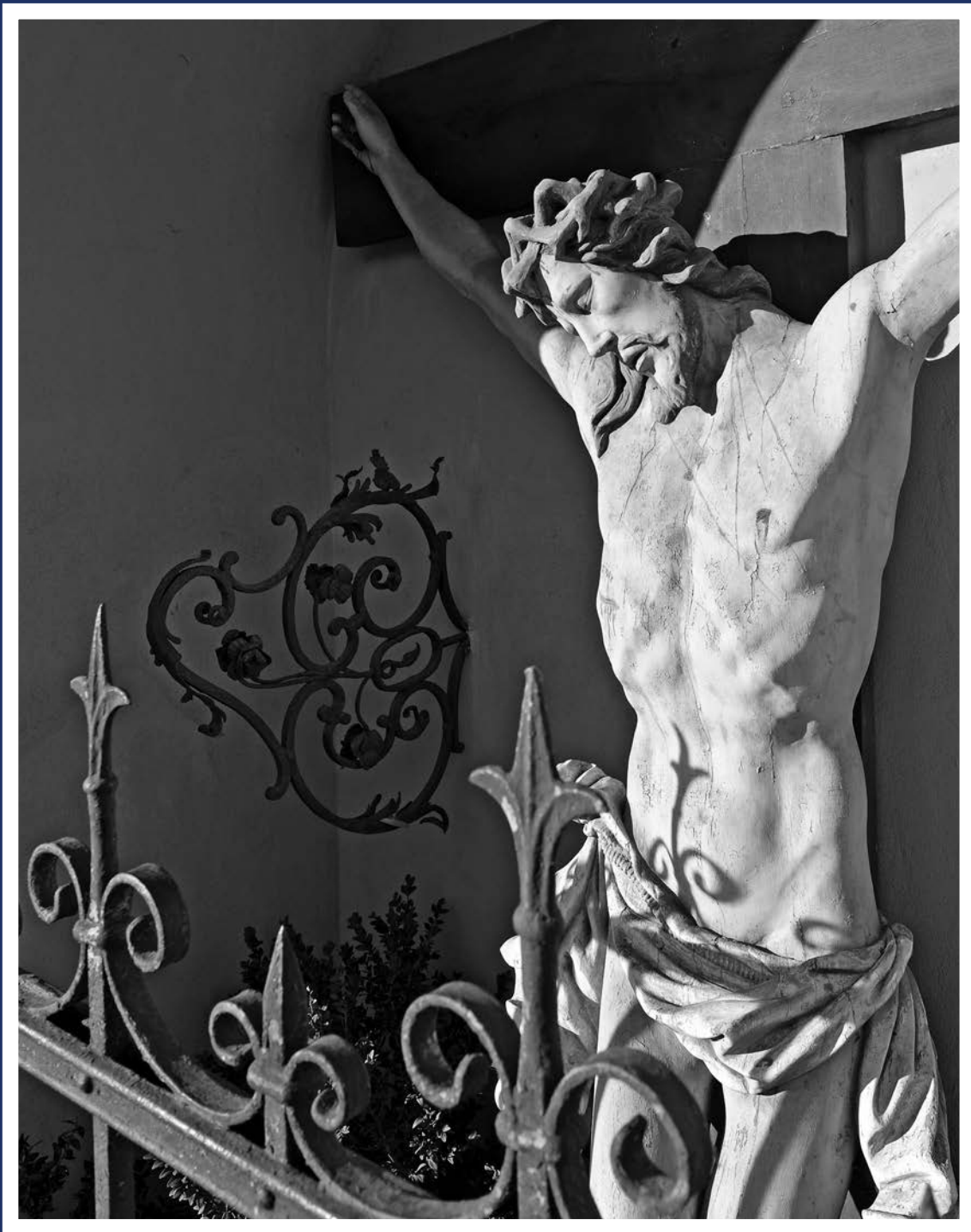
Roku 1974 nastoupil jako koncertní mistr operního orchestru Divadla J. K. Tyla v Plzni. Dirigoval balety a později i operní představení. V 90. letech odešel do Hudebního divadla v Karlíně, kde doplnil svůj repertoár o operety a muzikály. V letech 2000–2011 působil jako dirigent Státní opery Praha, roku 2003 se stal rovněž dirigentem Komorního orchestru Národního divadla a krátce byl též dirigentem Opery Národního divadla. Jeho obsáhlý repertoár zahrnoval i díla z oblasti symfonické a oratorní tvorby a rovněž nahrávky pro Český rozhlas a Českou televizi. Přestože bydlel v Plzni, vztah k rodnému městu si uchoval. V jednom interview uvedl: „Genius loci, tato dvě slůvka musel někdo pronést při návštěvě Kutné Hory. Tolik uměleckých skvostů na tak malé ploše musí ovlivnit zcela zásadně každého průměrně citlivého člověka. Pro mne zůstává Kutná Hora nejkrásnějším městem na světě.“ Proto v roce 1995 s manželkou Karolinou Hromádkovou založili mezinárodní hudební festival Operní týden Kutná Hora. Při letošním ročníku, konaném v druhé polovině června, dirigoval F. Drs ve Sv. Barboře Dvořákovu *Te Deum* a *Novosvětskou* a v Sedlci pak Verdiho *Trubadúra*.

Za organizaci festivalu i propagaci města obdrželi v dubnu 2014 manželé F. Drs a K. Hromádková Cenu starosty města. A 22. března 2016 byl pan Drs za svůj přínos v oblasti hudby a za šíření dobrého jména Kutné Hory jmenován jejím čestným občanem.

Poslední rozloučení s Františkem Drsem se konalo 9. listopadu v plzeňském kostele sv. Jana Nepomuckého. Kutnohorští zastupitelé uctili jeho památku minutou ticha na svém zasedání 5. listopadu a ve foyer Tylova divadla byla umístěna kondolenční kniha.

Pan František Drs při Operní týdnu Kutná Hora (foto Jan Šmok)

ISSN 2571-4538

9 772571 453004